



KLIIMAMINISTEERIUM

Lauri Drubinš
Valga Vallavalitsus

Teie 04.06.2025 nr 21.1-7/16

Meie 18.07.2025 nr 7-15/25/2627-4

Vastused Valga valla tuulepargi eriplaneeringu
küsimustele

Austatud Valga vallavolikogu esimees

Pöördusite seoses 20.05.2025 Valga Vallavolikogule esitatud otsuse eelnõuga eriplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise lõpetamiseks. Soovisite eelnõu kohta seisukoha kujundamiseks vastuseid nii tuuleenergia planeeringuid kui taastuvenergia direktiivi puudutavatele küsimustele.

Esmalt tunnustame Valga vallavalitsust ja vallavolikogu senise tulemusliku ja põhjaliku töö eest eriplaneeringu menetluse läbiviimisel. Planeeringumenetlus on keeruline ja selle käigus tekib paratamatult ka eriarvamusi ja küsimusi. Peame Valga eriplaneeringu menetlust heaks näiteks sellest, kuidas menetlust läbiviiv haldusorgan on suunatud probleemide lahendamisele ning koostööle eri osapooltega. Loodame, et allpool olevad vastused aitavad kaasa seni tehtud hea töö jätkumisele ning Valga tuulepargi eriplaneeringu vastuvõtmisele ja kehtestamisele.

Vastused teie küsimustele on järgmised.

1. Planeeringut menetledes on tõstatunud teema, kas ja kui palju tuuleparke (tuulikuid) on vaja kavandada, et eesmärk saaks täidetud ning ei tekiks üleplaneerimist. Kas valitsusasutustel on ülevaade erinevate planeeringutega kavandatavast mahtudest? Kas saavutatav maht on eesmärgipärane?

Kehtiv riiklik taastuvenergia eesmärk on sätestatud energiamajanduse korralduse seaduses, mille kohaselt peab aastaks 2030 taastuvelektri toodang olema aastapõhiselt sama suur kui tarbimine. Eesmärgi täitmine sõltub planeerimis- ja ehitusprotsesside kiirusest ning majanduslikust mõistlikkusest, aga puhta energia 100% lõpptarbimisest ambitsioon säilib. Päikeseenergia potentsiaali on Eestis oskuslikult ja kiirelt kasutusele võetud. Nüüd on vaja keskenduda just maismaatuule potentsiaali ja kaasnevalt salvestuse kasutuselevõtule. Varustuskindluse tagamisel on oluline roll ka juhitavatel tootmisvõimsustel, energiasalvestusel ja ühendustel naaberriikidega.

Eestis on viimase paarikümne aastaga püstitatud ligikaudu 200 tuulikut koguvõimsusega 694 MW¹. Lõpptarbimise senise prognoosi alusel on eesmärgi saavutamiseks hinnanguliselt vaja täiendavalt sõltuvalt tarbimise mahust ja tuulikute võimsusest umbes 200–400 uut tuulikut.

Planeerimismenetluse eesmärk on leida erinevaid keskkonna-, sotsiaal- ja ruumilisi mõjusid arvesse võttes iga piirkonna jaoks sobivaim tuulepargi asukoht ja lahendus. Planeerimisprotsessis välistatakse järk-järgult ebasobivaid alasid. Seega esialgu kavandatud võimsus protsessi edenedes järjest väheneb. Seetõttu ei saa üksnes algatatud planeeringutes esitatud esialgse koguvõimsuse põhjal väita, et toimub üleplaneerimine. Taastuvenergia kasutuselevõtu edenemise hindamisel annavad täpsema hinnangu need tootmisvõimsused, mis on kas juba valmis ehitatud, sisalduvad kehtestatud planeeringutes või sellistes planeeringutes, mis on jõudnud vastuvõtmise või avaliku väljapaneku etappi. Kaugematesse etappidesse jõudnud planeeringud annavad suurema kindluse hinnata projektiga lisanduvat võimalikku tootmisvõimsust ning samuti seda, kuidas liigutakse riiklikult seatud eesmärkide täitmisel.

Tuuleenergia planeeringute infot kogub, süstematiseerib ja avalikustab Keskkonnaagentuur. Ülevaadet uuendatakse kvartaalselt. Viimane ülevaade on tehtud 2025 mais ja on kättesaadav Keskkonnaagentuuri veebilehel².

Keskkonnaagentuuri andmetel³ on hiljuti kehtestatud planeeringutega lisandumas 317 MW tuuleenergia tootmisvõimsusi ja lõppfaasis olevates planeeringutes on veel 405 MW. **Seega on äärmiselt oluline, et kehtestamiseni jõuaks uusi tuuleenergia planeeringuid ja rajamiseni uusi tuuleparke.**

2. Kas riigil on olemas strateegiline plaan või suur pilt maismaa tuuleparkide paigutumisest või hajutamisest?

Energeetika suur pilt (eesmärgid, mõõdikud, meetmed) on kirjeldatud kehtivas energiamajanduse arengukavas aastani 2030. Energiamaajanduse arengukava aastani 2035 on koostamisel⁴. Regulaarseid ülevaateid olemasolevate ning planeeritavate tuuleparkide paiknemistest avaldatakse Keskkonnaagentuuri veebilehel.

Maismaa tuuleparke planeeritakse kohaliku omavalitsuse tasandil, et arvestada protsessis võimalikult palju kohalike olude ja konkreetse asukohta sobiva ning kogukonda enam väärtust toova tuulepargi lahendusega. Tuulepark võimaldab kohalikul omavalitsusel lisandväärtust tuua oma kodukohta, mistõttu eelistame planeeringut kohalikul tasandil. Puhta energia ambitsiooni tuules annab riik oma panuse vähempakkumiste, KOVde võimestamise ja toetava regulatsiooniga. Täielikult välistatud on see osa territooriumist, millel tuuleenergia planeerimine pole riigikaitsealsetest piirangutest tulenevalt võimalik.

3. Kuidas kohalik omavalitsus peaks tõlgendama üleriigilise planeeringu Eesti 2030 sõnastust täna eriplaneeringut menetledes, et maismaal tuleb tuulikuparkide rajamiseks kasutada eelkõige endisi kaevandusalasid, muid aktiivsest inimeskasutusest väljapoole jäävaid alasid ja kohti, mis võimaldavad tuuleenergia kasutamist integreeritud lahendustes. Maismaal tuleb valdavalt eelistada väiksemate ja keskmise suurusega tuulikuparkide (kuni 20 tuulikut) rajamist, mis võimaldab energiatootmist ja toodangu ajalist kõikumist paremini hajutada.

Üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“ kohta saab detailsemaid selgitusi anda Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kelle poole olete meile teadaolevalt sama küsimusega ka pöördunud.

¹ <https://keskkonnaportaal.ee/et/tuuleenergeetika-voimsus-estis>

² [Ülevaade tuuleenergeetika arenduste hetkeseisust \(mai 2025\)](#)

³ <https://keskkonnaportaal.ee/et/tuuleenergeetika-voimsus-estis>

⁴ [Energiamaajanduse arengukava \(ENMAK\) | Kliimaministeerium](#)

4. Euroopa Liidu taastuenergeetika direktiivid sätestavad, et taastuenergia arendamisel tuleb arvestada keskkonnakaitse põhimõtetega, sealhulgas elurikkuse säilitamisega. Metsamaadele ja looduslike elupaiku mõjutavatele aladele tööstuslike rajatiste, sealhulgas tuulikute, rajamine ei ole lubatud, kui see rikub keskkonna- ja Euroopa õigust. Milline on Kliimaministeeriumi seisukoht märgitud soovitusel järgimiseks? Millised alad ja kus on Teie vaates sobilikud tuulepargi rajamiseks?

Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamiseks vastu võetud Euroopa Liidu direktiivide eesmärk⁵ on kiirendada taastuenergia kasutuselevõttu, mitte seada sellele täiendavaid piiranguid või takistusi. Taastuenergia projektide menetluse kiirendamiseks on direktiivis ja selle muudatustes järjest tehtud taastuenergia projektide rajamisel erisusi võrreldes nõuetega, mida seavad loodusdirektiivid. Taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamiseks vastu võetud direktiivid on samuti osa Euroopa Liidu õigusest, mida järgime.

Nii näiteks on taastuenergia projektil teatud tingimuste täitmisel ülekaaluka avaliku huvi eeldus. Seega juhul, kui muu valdkonna projekti puhul tegevus lubatud ei ole, loetakse taastuenergia ülekaalukaks avalikuks huviks võrreldes loodusväärtuse kaitsmisega ja tegevust saab vastavate tingimuste täitmisel lubada.

Sobivad alad tuulepargi rajamiseks tuleb välja selgitada planeerimismenetluse ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise käigus. **Euroopa Liidu taastuenergiat puudutavad direktiivid ei välista taastuenergia rajatiste rajamist loodusmaastikele.**

5. Valga valla territooriumile tuulepargi kavandamiseks võimalike alade otsimiseks läbi viidud esmane ruumianalüüs näitas, et tuuliku püstitamist välistavaid tegureid arvestades joonistusid välja alad metsalistesse piirkondadesse. Ka eriplaneeringut koostades on jõutud tänaseks lahenduseni, mis võimaldab tuulikute ehitamist maatulundusmaale (kõlvik valdavalt metsamaa). Kas Euroopa Liidu direktiivi valguses on Valga valda tuulepargi kavandamine põhjendatud, kuigi tänane planeeringu lahenduse keskkonnamõju strateegiline hindamine näitab, et teatud tingimusi ja meetmeid arvestades on planeeringu lahendus elluviidav.

Taastuenergia direktiivi viimased muudatused (nn RED III) võetakse riigisisesse õigusesse üle menetluses oleva atmosfääriõhu kaitse seaduse jt teiste seaduste muutmise seadusega (taastuenergia direktiivi muudatuste ülevõtmine).⁶ Direktiivi eesmärk on taastuenergia kasutuselevõttu kiirendada, mitte seada sellele võrreldes senisega täiendavaid piiranguid.

Direktiivis ja eelnõus jaotatakse taastuenergia loamenetlused kaheks:

- 1) loamenetlus väljaspool eelisarendusalasid (direktiivi art 16b). Väljaspool eelisarendusalasid on maismaa tuuleparkide alad, mis ei täida energiamajanduse korralduse seaduse (EnKS) § 32¹⁵ lg 3 toodud eelisarendusalade nõudeid ja biogaasijaamad, meretuulepargid, ka suured päikesepargid. Väljaspool eelisarendusala on direktiivis sätestatud nõuavamenetlus, mille maksimaalkestus maismaal on kuni 2 aastat ja merealal kuni 3 aastat (art 16b lg 1).
- 2) loamenetlus eelisarendusalal (art 16a). Taastuenergia arendamisel nendel aladel kehtib kiirendatud loamenetlus. Kiirendatud menetluse läbiviimisel on loamenetluse tähtajaks kuni 1 aasta (art 16a lg 1). Maismaa tuuleparkide projektide alad, mis eelisarendusala tunnusele vastavad, on võimalik lugeda eelisarendusaladeks, st kiirendatud menetlusega aladeks.

⁵ Viimased muudatused, nn RED III: [Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv \(EL\) 2023/2413, 18. oktoober 2023, millega muudetakse direktiivi \(EL\) 2018/2001, määrust \(EL\) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv \(EL\) 2015/652](#)

⁶ [Atmosfääriõhu kaitse seaduse jt teiste seaduste muutmise seadus \(taastuenergia direktiivi muudatuste ülevõtmine\)](#)

Artikkel 16b, mis reguleerib loamenetlust väljaspool eelisarendusalasid, ei anna suunist, milliseid alasid taastuenergia projektide nõ tavamenetluses peab eelistama.

Artikkel 16a suunab eelisarendusalade määramisel eelistama tehis- ja ehitatud alasid (nt katused, tööstuspiirkonnad, kaevandused, prügilad jms). Et Eestis võivad direktiivi kontekstis potentsiaalselt eelisarendusalaks sobivatel aladel taastuenergia arendamist takistada muud piirangud (nt riigikaitse), siis reaalselt ei pruugi olla võimalik nende aladega taastuenergia arendamisel arvestada või neid eelistada. Nõ rikutud alasid võib olla, aga nende taastuenergiaks kasutamine ei pruugi olla võimalik riigikaitseliste piirangute tõttu. Tehisalade kasutamist soositakse, aga tuuleenergia arendamiseks sobivate tehis-, tööstuslike- või väheväärtuslike alade puudumine ei vabasta ühestki RED III direktiiviga seatud eesmärgi täitmisest.

Euroopa Liidu taastuenergia direktiiv ei välista tuuleparkide rajamiseks sobivat ala ainuüksi seetõttu, et tegemist on metsastatud alaga. **Kui Valga planeeringu raames tehtud mõjuhindamisel on jõutud tulemuseni, mis ilma oluliste ebasoodsate mõjudeta võimaldab alal tuuleenergiat arendada, ei ole tuulepargi planeerimine looduskeskkonda vastuolus taastuenergia direktiiviga.**

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jaanus Uiga

energeetika ja maavarade asekanstler

Koopia:Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Maa- ja Ruumiamet